

De V-1 die neerstortte op boerderij De Huurne

Door J. Schouten-Enserink/De Voet Dwars

Het was in een nacht in het begin van december 1944 dat wij op boerderij De Huurne kennis maakten met een V-1. Een V-2 hadden we al vaak gezien: dat leek een grote sigaar die met een grote boog door de lucht ging en dan een witte streep achterliet, net als vliegtuigen die erg hoog gaan. Ongeveer een kilometer van onze boerderij De Huurne was een startbaan gebouwd. Alle mensen uit de onmiddellijke omgeving van die startbaan waren geëvacueerd en wisten dus dat er iets gaande was. *‘Maar wat en hoe was nog een vraag’.*



Een lanceerbaan

Totdat we op een nacht wakker schrokken van een hevig lawaai. Angstig keken we door het raam en wat we zagen deed denken aan een brandend vliegtuig dat overvloog. Knetterend en vlammen spuwend vloog het ding verder en pas toen het helemaal verdwenen was durfden we weer te slapen. Onze rust was echter niet van lange duur: nummer twee werd gestart. Toen drong het tot ons door dat de startbaan in werking was

getreden en dat het 'ding' een V-1 was. De bedoeling was om er in Engeland verwoesting mee aan te richten.

Wat zou er gebeuren als zo'n ding naar beneden kwam in onze buurt? Als de vliegende bom op de ingestelde tijd ontplofte hadden we nog de tijd om ons uit de voeten te maken.

Later merkten we dat behalve bij Blankenberg in Harfsen er nog zulke startbanen stonden bij de Zessprong en bij de Drie Kieften. De V-1 werd omhoog getakeld met een benzinemotor waarvan het geluid op de Huurne te horen was. Mijn broer Wim, 13 jaar, kon horen welke van de drie aan het lanceren was en liep dan om het huis te roepen: Blankenberg! De Zessprong! Enz.

Na een paar dagen merkten we al dat die dingen nogal klungelig in elkaar zaten. Sommige ontploften te vroeg, andere konden niet goed op gang komen en vielen dan in de buurt naar beneden. Weer andere gingen rondjes draaien. Dat was helemaal angstig!

In de nacht van 14 op 15 december 1944 viel er een naast onze schuur die naast de Huurne stond. Direct werd er groot alarm geslagen. Een ondergedoken spoorwegman, Groeneveld uit Zutphen, sliep in een hol naast de schuur. Het huis was vol evacués, onder wie een invalide 17 jarige jongen, Henderikus Enserink uit Eefde, en een deel van zijn familie uit Eefde omdat ze dicht bij de spoorlijn woonden en daar vaak vanuit de lucht geschoten werd. Zij mochten in de kelder schuilen.

De overigen vluchtten allen het huis uit. Ook in een kippenhok ten zuiden van het huis zat nog een hele grote geëvacueerde familie uit Zutphen. Ten noorden van de boerderij stonden nog twee kippenhokken, in de wei, en daarachter wachtten we op de ontploffing.



Toen pas zagen we dat broer Johan (26) zo vol zorg voor al 28 die mensen bezig was geweest dat hij geen kans had gezien zelf wat kleren aan te trekken. Hij liep in z'n ondergoed en met blote voeten!

Na een hevige knal regende het gloeiende stukjes blik uit de lucht die hier en daar een begin van brand veroorzaakten. Het kippenhok ten zuiden van het huis, bewoond door de elf personen van het gezin Duim, was niet bestand tegen de grote luchtdruk en lag plat. En de schuur? Uit de brokstukken kwamen ons de kalfjes tegemoet. Verkleumd kwamen we bij elkaar in de 'grote keuken', in een huis zonder glas in de ramen, maar dankbaar en blij dat niemand een schrammetje had.

Een ogenblik om nooit te vergeten: moeder (haar man ondergedoken, twee zoons door de moffen weggevoerd) pakte de bijbel en las Psalm 103: 'Loof de Heer, mijn ziel, en vergeet niet één van Zijn weldaden'.

Aantekeningen van M.W. Enserink

Uit brieven die ik ontving in het gevangenkamp bij Leipzig stond over de V-1:

-11 dec. 1944 schreef mijn zus Jantje (als boven): In Harfsen moesten veel huizen ontruimd worden. Wat daar voor elkaar gebrouwd wordt, kom je maar niet achter. Wel moeten een paar Duitschers gezegd hebben dat, als zij begonnen te werken, alle boeren vanzelf wel weg zouden gaan. W. Kamphuis (de schilder) moest er uit (die zit hier), tot en met Koop en Blankenberg enz., die hele buurt daar. Dus lelijk kortbij.

-15 jan. 1945 schreef mijn moeder, J.H. Enserink- Hietkamp: Nu zitten we op 'Dennenkamp' (boerderij in Rekken), waar het heel rustig is en goed. De Huurne is bijna geheel vernield. Maar we zijn door Gods goedheid allen gespaard gebleven; we waren

met ruim 30 man. De koeien staan er nog wel; dat hebben ze afgeplankt. Een paar van de jongens slapen nu op de grond op onze slaapkamer. De ruiten zijn er uit, de vensters doen ze zoo'n beetje aan, en als er wat is springen ze zoo het raam uit.

-15 jan. 1945 schreef mijn vader, G.J.M. Enserink: Bij Blankenberg is een startbaan van de V-1 en die vliegt over onze kamp, tussen ons en Martens door, langs de Steege richting Zutphen. Een startbaan op Oolde zendt ze in dezelfde richting, maar meer over Dikke Toon (T. Loman), Peters, Kolkman, enz. Een startbaan bij de Zessprong zendt ze over Tante Jantje, Oom Berend enz. (beiden te Eefde). Er tussen in ligt er nog een bij de Kievit.

Nu vallen er, pas na het afschieten, nogal wat naar beneden. Van de Zessprong is er een op 't Gotink (boerderij in Eefde van mijn oom Hein) terechtgekomen; is afgebrand waarbij vrouw Boon en Piet (haar zoon) zijn omgekomen. Boon was in de schuur en heeft geen letsel bekomen maar van Piet en zijn moeder is niets anders gevonden dan het hoofd van Piet [..].

Bij ons is een V I recht naar beneden gevallen op de grens van Bongerd en Kamp tussen de beide kippenhokken. In het achterste waren de meubels van W. Kamphuis en in 't voorste was de familie Duim met 12 man. Toen het ding om 3 uur 's nachts naar beneden kwam waren de wachters net afgelost, want overal onder de banen, waakte men (de baan die de V-1's hoorden te volgen). Men was dus wakker en kon door de helle gloed die de omtrek verlichtte, de onheilsplaats goed onderscheiden.

Allen liepen dus op bloote voeten en in nachtgewaad in de richting Toon; achter het achterste kippenhok in die richting, wachtte men de ontploffing af, die geweldig was en waardoor het huis erg beschadigd werd, alle glas eruit, in de koestal het meest, met raam en al, waren de deuren en vensters ontzet. Veel pannen weg, van de schuur en 't bakhuis ongeveer alle.

Maar 't ergste is dat het muurwerk erg heeft geleden. In alle binnenmuren zitten barsten en in de ondermuur van het huis zit halverhoogte een barst in 't lange door de muur; hier en daar staat de bovenste helft wel 1,5 cm buiten het benedenste stuk. Daar men niet wist hoe gauw de ontploffing zou volgen, zijn Oom Berend met Tante Dika en Hendrikus en Bé in onze kelder gevluht, hebben daar een angstige tijd doorgemaakt, maar gelukkig zijn allen ongedeerd gebleven.

Van de ongeveer 40 zielen klein en groot, die in 't huis en de diverse kippenhokken sliepen, heeft niemand zelfs een schram gekregen. Voorwaar, een bijzondere bewaring des Heeren mogen we daarin opmerken. Drie kwartier brandde het projectiel en toen ontplofte het. Toen men bij 't huis kwam kwamen de kalveren Jantje tegemoet lopen, ook de varkens gedeeltelijk, maar niets was gewond of gedood, behalve een konijn: dood. Ook een van de paarden liep buiten: ongedeerd.

't Was eerst een geweldige ruïne, en de schrik zat er goed in, maar na een paar dagen leek het al weer heel anders en nu komen er weer zoals altijd weer veel mensen naar De Huurne om 't een of ander. De melkboeren reden de eerste 14 dagen niet eens, wegens de gevaarlijkheid.

Veel mensen durfden ook niet over de weg. 't Is ook een griezelig gevoel, als op ongeveer 20 meter hoogte zoo'n ding over je heen dondert [..]. Vooral bij avond. dan is het niets dan donder en bliksem. Maar ja, als ze óver je razen, is het gevaar over. Maar als ze afslaan, dan komen ze zoo bij je.

Bij Jacob Dekker lag er een [een bom] aan de hoek van het huis, onontploft, bij Kloosterboer en ook bij Willemsen en 't Velde dito. Op de kamp van Berenpas ligt er een, die aan de Deventerdijk de struiken al heeft afgeslagen. Bij Menkveld van de Paardekamp is er een in de schuur gekomen: afgebrand. En bij Wichers in 't Broek, naast Lange Ep (E. Enserink) ook, dito bij Beltman van de Wenneker, beide afgebrand.

